

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Bilgi Notları

Mayıs 2024

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Mayıs ayında Daire ve Büyük Daire formasyonunda esasa ilişkin 19 karar verdi. Mahkeme, bu kararların 15'ini yüksek ve orta öneme sahip karar olarak tasnif etti. Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneği olarak bu 15 karar hakkında Türkçe bilgi notları hazırladık.

Rytikov /Ukrayna

Başvuru No: 52855/19

Karar Tarihi: 23/05/2024

Md.5- Özgürlük ve Güvenlik Hakkı - İhlal

Başvurucu hakkında iletişim sistemlerine yetkisi olmadığı halde müdahale etmek, zararlı yazılımlar ile pornografik materyaller oluşturmak, bunları depolamak ve yaymak suçlarından yürütülen soruşturmada başvuranın kalmakta olduğu otel odasında arama yapılarak elektronik aletlerine el konmuş, başvuran müfettiş kararıyla gözaltına alınmıştır. Müfettiş mahkemeden başvuranın tutuklanmasını talep etse de mahkeme başvuranın gece vakti ev hapsine karar vermiştir. Başvurucu, yaklaşık dört buçuk ay sonra bölge mahkemesi kararıyla kendisinden kişisel bir taahhütname alınarak serbest bırakılmıştır. Başvurucu özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur. AİHM, özgürlükten yoksun bırakılmanın yasal dayanağa sahip olmanın yanında keyfilikten uzak ve zorunlu olması da gerektiğini, başvuru konusu olayda arama ve özgürlüğünden yoksun bırakılmaya ilişkin kararların başvurusunun atılı suçu işlediğine dair somut emarelere dayanmadığını, başvuranın mahkeme kararı olmadan tutulmasını haklı çıkaracak aciliyetin nedenlerine yer verilmediğini tespit etmiştir. Mahkeme, başvuruya konu tutulmanın Sözleşmenin 5. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM ayrıca, başvuranın tutuklanmasının hukuka aykırı olduğunu gösteren herhangi bir ulusal mahkeme kararı bulunmaması nedeniyle iç hukukta başvuranın haksız tutulduğu sürece ilişkin tazminat talep etmesi için yasal bir usul bulunmadığını saptamıştır. Mahkeme, dolayısıyla Sözleşmenin 5. maddesinin beşinci fıkrası bakımından başvuranın haksız tutulmadan doğan tazminat hakkının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

Saakashvili /Gürcistan

Başvuru No: 6232/20, 22394/20

Karar Tarihi: 23/05/2024

Md.6 - Adil Yargılanma Hakkı - İhlal Değil

Md.7 - Kanunsuz Ceza Olmaz - İhlal Değil

Başvuru, 2004-2013 arasında Gürcistan Cumhurbaşkanı olarak görev yaptıktan sonra Ukrayna vatandaşlığına geçen Saakashvili'ye yöneltilen iki ayrı ceza yargılaması ile ilgilidir. İlk yargılama bir milletvekilinin o zaman Cumhurbaşkanı olan başvurucu ile eşi hakkında verdiği bir röportaj nedeniyle saldırıya uğradığı iddiasıyla bağlantılı olarak başvuran hakkında darp ve görevi kötüye kullanma suçlarından mahkumiyedir. İkinci yargılama, başvurucunun bir kişinin kaçırılması ve öldürülmesi olayıyla ilgili olarak cinayetten mahkum edilen dört bürokratı affederek yetkilerini kötüye kullanması nedeniyle cezalandırılmasına ilişkindir. Başvurucu giyabında dinlenen tanıkların bazılarının siyasi rakipleri olması, tanık beyanlarının duyuma dayalı olması ve kendisini mahkum eden yargıçlardan birinin daha önce açılan davada görev yapmış olması nedenleriyle Adil Yargılanma Hakkının ihlal edildiğini, Cumhurbaşkanı'nın affetme yetkisinin sınırsız olması nedeniyle bu eyleminden cezalandırmasının kanunsuz ceza olmaz ilkesini ihlal ettiğinden yakınmıştır. AİHM, her iki davada da dinlenen bazı tanıkların duyumdan ziyade bizzat başvurucu ile doğrudan görüşmelerini aktardıklarını, bunları destekleyen ikinci derece delillerin de mevcut olduğunu, tanıkların siyasi rakip olduğuna ilişkin iddiaların ise yalancı tanıklıktan cezalandırılmaları olasılığı dikkate alındığında adil yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir. Mahkeme, öldürme davasında ilgili yargıcın rolünün kalem işleri ile sınırlı olduğunu ve kararın tesisinde etkin bir rolü bulunmadığını, davada başvurucunun taraf sıfatının olmadığı gerekçeleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, Gürcistan Ceza Kanununda cumhurbaşkanı dahil üst düzey yöneticilerin resmi görevi suistimalinin suç olduğu ve azledilebileceğine dair düzenleme bulunduğu, affın adaletin ortadan kaldırılmasına yönelik olduğunu tespit ederek kanunsuz ceza olmaz ilkesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Patricolo vd. /İtalya
Başvuru No: 37943/17 vd.
Karar Tarihi: 23/05/2024

Md. 6 - Adil Yargılanma Hakkı - İhlal ve İhlal Değil

Başvurucular sırasıyla dört İtalyan vatandaşı ile bir İtalya merkezli şirkettir. Başvurucular açtıkları davalarda şekil şartlarına ve sürelerle uymadıkları gerekçesiyle temyiz taleplerinin usulden reddedilmesinin aşırı şekilciliğe yol açarak mahkemeye erişim haklarını ihlal ettiğinden yakınmışlardır. AİHM ihtilafın odağının Yargıtay'ın usulden ret kararlarının mahkemeye erişim hakkının özünü ortadan kaldırıp kaldırmadığı olduğunu belirterek yasalardaki kısıtlamaların amacının nihai kararların temyize tabi olmaması (res judicata) ilkesini desteklemek ve yargılamaların hızlandırılmasını sağlamak olduğu görüşünü yinelemiştir. Mahkeme bunun adaletin düzgün yönetimi olarak adlandırılabilir meşru bir amaç olduğunu vurgulamıştır. AİHM, Yargıtay'ın temyiz edilen karara ait tebliğat parçasının ibraz edilmemesi, tebliğ belgesinin orijinal olduğuna dair bir onay sunulmaması gerekçesiyle red kararı vermesinin *res judicata* ilkesiyle uyumlu olduğunu belirlemiştir. İki başvuruda ise Mahkeme tarafından, Yargıtay'ın kağıt bazlı sistemden elektronik sisteme geçiş aşamasında olduğu düşünüldüğünde başvuru sahiplerine ilgili tasdiknameyi sunmaları için adil bir fırsat verilmemesinin yargılamanın ileriki aşamalarında hukuki güvenliğin sağlanması amacının ötesine geçtiği, adaletin düzgün bir şekilde yerine getirilmesini engellediği ve başvuruların davalarının esasına girilmesini engellediği değerlendirilmiştir. AİHM, bu bakımdan başvuruların ikisinde adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mitrevska /Kuzey Makedonya
Başvuru No: 20949/21
Karar Tarihi:14/05/2024

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı -İhlal

Başvuru, çocukken evlat edinilen bir yetişkinin biyolojik kökeni ve ebeveynlerinin sağlığı hakkında bilgiye erişememesine ilişkindir. Başvurucunun 2014 yılında depresif anksiyete tanısı alması üzerine, hekimleri tarafından ailesinin tıbbi geçmişine ve kalıtsal bir hastalık olup olmadığına dair bilgi istenmiştir. Başvurucu, 2017 yılında Üsküp Sosyal Hizmet Merkezinden evlat edinme dosyasının bir örneğini talep etmiş; ancak kurum, Aile Yasasına göre tamamlanmış evlat edinme bilgilerinin devlet sırrı olduğu ve paylaşamayacağı yanıtını vermiştir. AİHM, Sözleşme'nin 8. maddesinde yer alan 'herkes' ifadesinin evlat edinme davalarında hem çocuk hem de anneyi içerdiğini, çocuğun özel hayat kapsamında kökenlerini bilme hakkı olduğunu belirtmektedir. Bireyler arası ilişkiyi Sözleşme'nin 8. maddesine uygun olarak güvence altına almada seçilecek araçlar ise taraf devletin takdir

marjı alanına girmektedir. Mahkeme, başvuruçuların sağlıkıa ilgili verilere erişimini sağlayacak etkili ve erişilebilir bir prosedürün, pozitif yükümlölük olduğunu hatırlatmaktadır. Ayrıca Mahkeme, ulusal makamların başvuruçunun biyolojik ya da evlat edinilen ebeveynlerinin evlat edinmenin gizli kalmasına dair bir istekleri olup olmadığını araştırmadığını gözlemlemektedir. Mahkeme, evlat edinilen çocukların biyolojik kökenlerine ilişkin bilgiye erişiminin, özel ve kamusal yararı ilgilendiren hassas ve ahlaki bir konu olduğu, özel hayatın ayrılmaz bir parçası olan kimlik hakkı bağlamında özenli bir çalışma yapılması gerektiği, bu durumun da ulusal makamlara tanınan takdir marjını daralttığı görüşündedir. Mahkeme, ulusal makamların yarışan haklar/çıkartlar arasında adil bir denge kuramadığı ve takdir marjını aştığı gerekçesiyle özel hayata saygı hakkı kapsamında pozitif yükümlölüğün ihlal edildiğine karar vermiştir.

A.K./Rusya

Başvuru No:49014/16

Karar Tarihi:07/05/2024

Md.8 ve Md.14 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı ile Ayrımcılık Yasağı - İhlal

Başvuru, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gördüğü bir devlet okulunda müzik öğretmeni olan başvuruçunun işine son verilmesinde cinsel yönelim temelli ayrımcılık uygulandığı iddiasına ilişkindir. Rusya'nın Ebeveynleri isimli bir sivil toplum örgütü temsilcisi tarafından, başvuruçunun sosyal medya profili, arkadaş listesi, bir başka kadını öptüğü ve orta parmak işareti yaptığı kamuya açık olmayan fotoğraflarının sunulması üzerine, okul geleneksel olmayan cinsel yönelim propagandası yaptığı ve öğretmenliği itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle başvuruçunun istifasını istemiş, başvuruçunun reddi üzerine öğretim faaliyetlerinin sürdürölmesi ile bağdaşmayan ahlak dışı eylemlerde bulunduğu tespitiyle işine son vermiştir. AİHM, ihlal iddiasına konu olguların, Rusya Federasyonu'nun Sözleşme'nin tarafı olduğu dönemde gerçekteştiğini, bireyin cinsel yönelimi, özel ve kamusal ifadelerden soyutlanamayacağını, okul faaliyetleri dışında ve özel alanda gerçekteşen ve müstehcen olmayan bir eyleme bu ağrılıkta bir yaptırım uygulanmasının bireyin özel hayatının bir parçası olan cinsel yönelimine yönelik ağır şekilde orantısız bir yaptırım olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başvuruçunun işine son verilmesinin cinsel yöneliminin kabul edilmemesinden kaynaklandığını, cinsel yöneliminin ahlaksızlık olarak nitelendirilemeyeceği ve el hareketinin öğretim faaliyeti kapsamında onarılamaz zararlar verdiğinin kanıtlanamadığını tespit ederek Sözleşme'nin 8. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ve bağlantılı şekilde Sözleşme'nin 14. maddesindeki ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Biba /Arnavutluk
Başvuru No: 24228/18
Karar Tarihi: 07/05/2024

Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal
Md.6- Adil Yargılanma Hakkı -İhlal

Başvuru, özel hayata saygı hakkı kapsamında devletin pozitif yükümlülükleri, yargılamanın uzunluğu ile Anayasa Mahkemesine erişim hakkına ilişkindir. Başvurucunun oğlu gittiği özel okulda bir başka öğrenci tarafından lastik bir sapandan sağ gözüne atılan cisim ile yaralanarak bir gözünde yüzde doksan görme kaybına uğramıştır. Başvurucu, oğlunu korumakla sorumlu okul yetkililerinin gereken önlemleri almadığı, yeterli ilk yardım uygulamadığı ve tedavi masraflarının karşılanmadığı gerekçesiyle tazminat davası açmıştır. Yerel mahkeme, başvurucunun oğlunun uğradığı zarar ile okulun eylem ya da ihmalleri arasında nedensellik bağı olmadığı, okulun tedavi masraflarını karşılama yükümlülüğü bulunmadığı ve başvurucu tarafından sigorta şirketine hukuk davası açılması gerektiğine karar vermiş, üst mahkemeler kararı onamıştır. Başvurucunun Anayasa Mahkemesi başvurusu dört aylık sürenin aşılması nedeniyle kabul edilemez bulunmuştur. AİHM, öğrencilerin gözetimi yükümlülüğünün okulda geçirilen tüm süre boyunca kural olarak okula ait olduğu, öğretmenlerden tüm öğrencilerin beklenmedik davranışlarına derhal müdahale etmeleri beklenemeyecek olsa da öğrencilerin okul içi ve dışındaki hareketlerine dair disiplinden sorumlu olduklarını tespit etmiştir. Mahkeme, çocuk haklarının korunmasına ilişkin devletin pozitif yükümlülüğü bağlamında, başvurucunun oğluna yeterli korumanın sağlanmadığını, Sözleşme'nin 8. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir. AİHM, temyiz incelemesinde kararın başvurucu ve avukatının yokluğunda verildiğini, bu nedenle başvurucunun gerekçeli kararı okuma şansını ilk bulunduğu tebliğ tarihinden itibaren dört aylık sürenin işletilmemesinin mahkemeye erişim hakkı bakımından adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Mirzoyan /Çek Cumhuriyeti
Başvuru No: 15117/21, 15689/21
Karar Tarihi: 16/05/2024

Md. 8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı - İhlal Değil

Rusya vatandaşı olan başvurucu Ermenistan vatandaşı olan eşi ve Rus vatandaşı olan dört çocuğuyla Çek Cumhuriyeti'nde yaşamaktadır. Başvurucunun ticari amaçlı uzun dönem oturum izni 2011 yılında sona ermiştir. Başvurucu hem bu iznin uzatılması için başvuruda bulunmuş, hem de ailesiyle birlikte ikamet edebilmek için yeni bir oturum izni başvurusu yapmıştır. Başvuranın, her iki başvurusunun da reddi üzerine açtığı davalar sonuçsuz kalmıştır. AİHM, başvuranın söz konusu yargılamalarda usuli haklarının kısıtlanmasını dengeleyecek yeterli güvencelere sahip olduğunu, idarenin ulusal güvenlik ve kamu düzeninin tehlikede olduğu yönündeki iddialarına etkili bir şekilde itiraz etme imkanından mahrum kalmadığını tespit etmiştir. Mahkeme başvuranın AB vatandaşlığı dolayısıyla geçici oturma izni başvurusuyla ilgili işlemler devam ettiğinden aradan geçen süre boyunca ailesiyle Çek Cumhuriyeti'nde kalmaya devam ettiğini, hakkında bir sınır dışı kararı olmadığını, sıklıkla Rusya'ya gidebildiğini ve ülkesiyle bağlarının kopmadığını, yetkili makamların başvuranın özel ve aile hayatına saygı hakkına yönelik müdahalesinde takdir yetkisinin aşılmadığını ve hak ihlali olmadığını tespit etmiştir.

Mária Somogyi /Macaristan
Başvuru No: 15076/17
Karar Tarihi: 16/05/2024

Md.10- İfade Özgürlüğü- İhlal

Başvurucu, Macaristan'ın Tata kentinde yaşamaktadır. Başvurucu, belediyeye ait kamusal bir yapının özel bir kişiye satılması ve tekrar belediyeye fahiş fiyata kiralaması üzerine Tata sakinlerini eyleme çağıran bir paylaşımı belediyenin başka bir tasarrufuna ilişkin yorumuyla yeniden paylaşmıştır. Tata Belediyesi ve Tata Ortak Belediye Ofisi tarafından "itibar zedelenmesi" nedeniyle açılan tazminat davasında başvuranın manevi tazminat ödemesine karar verilmiştir. Başvurucu, ifade özgürlüğünün ihlal edildiğinden yakınmıştır. AİHM, demokratik bir toplumdaki rolü gereği, Devlet yetkileriyle donatılmış bir kamu kurumunun itibarının korunması ile ekonomik alanda rekabet eden gerçek ve tüzel kişilerin itibarının korunması arasında farklılık olduğunu, kamu gücünü kullanan bir tüzel kişi tarafından açılan hakaret davalarının, Sözleşme'nin 10. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında "başkalarının itibarının korunması" meşru amacını takip edemeyeceğini

vurgulamıştır. Mahkeme, taşınmaz mal piyasasında müşteri çekerek kârını artırmaya çalışan rekabetçi bir aktör olmayan kamu kurumuna ilişkin başvuru konusu paylaşımın herhangi bir çalışanın eylemiyle ilgili de olmadığını göz önüne alarak müdahalenin meşru bir amacının olmadığını dolayısıyla başvuranın ifade özgürlüğünün ihlaline sebebiyet verdiğini tespit etmiştir.

Oleg Balan /Moldova Cumhuriyeti

Başvuru No:25259/20

Karar Tarihi:14/05/2024

Md. 8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı - İhlal

Başvurucu, Şubat 2015 ve Ocak 2016 tarihleri arasında Moldova İçişleri Bakanlığı yapmıştır. Başvuru bir muhalefet partisinin lideri olan Usatî'nin, Moldova Güvenlik ve İstihbarat Servisi tarafından Cumhurbaşkanı'na hitaben yazıldığını iddia ettiği bir belgeyi Facebook sayfasında yayınlamasına ilişkindir. İlgili belgede dönemin İçişleri Bakanı olan başvurucu suç faaliyetlerinde bulunmakla itham edilmiştir. Böyle bir belgenin gönderilmediği ve ulaşmadığı ilgili kurumlarca teyit edilmesine rağmen, müvekkilin Usatii'ye yönelik açtığı davada tazminat ödenmesi ve özür metni yayınlanması talebi temyiz mahkemesince paylaşımın muhalefet partisi liderinin ifade özgürlüğü kapsamında olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. AIHM, Usatii lehine araştırmacı gazeteciler lehine uygulanabilecek iyi niyet kriterinini uygulanamayacağını tespit etmiştir. Mahkeme, doğrulanmamış bilgi notunun en azından kısmen bilinen veya doğrulanmış bilgilerle örtüşüp örtüşmediğinin, notun gerçekliğinin veya içeriğini doğrulamaya çalışılıp çalışılmadığının, raporun okuyuculara sunulurken notun kaynağı ve içeriğinin doğrulanmadığı konusunda uyarıda bulunulmadığının, paylaşım sonrası herhangi bir bilgi verilmediğinin yargı makamları tarafından değerlendirilmediğini saptamıştır. Mahkeme, başvurucunun özel hayata saygı hakkı kapsamında itibarının korunması ile Usatii'nin ifade özgürlüğü bakımından yarışan haklar arasında adil bir denge kurulmadığını, dolayısıyla Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Mandev vd./Bulgaristan
Başvuru No:57002/11, 61872/11 vd.
Karar Tarihi:21/05/2024

P1/Md.1 - Mülkiyet Hakkı - İhlal ve İhlal Değil

Başvuranlar 11 Bulgaristan vatandaşı ile üç şirkettir. Başvurular, başvuranların mal varlıklarına suçtan elde edilen gelir olarak el konulması ve başvuranların el koyma kararlarına karşı açtıkları davalarda ödemek zorunda kaldıkları iddia edilen yüksek mahkeme giderlerine ilişkindir. Başvuranlar mülkiyetin korunması, adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğinden yakınmışlardır. Mahkeme bir kısım başvuranların suç teşkil eden eylemleri ile el konulan mal varlıkları arasında nedensellik bağı bulunduğu kanıtlanmaksızın iç hukukta yer alan bir kanun maddesi uyarınca ilgili malvarlıklarının suçtan kaynaklandığına dair karineye dayalı şekilde başvuranların yasal kaynaklardan elde ettikleri gelir ile harcamaları arasında tespit ettikleri fark esas alınarak verilen el koyma kararlarının mülkiyet hakkını ihlal ettiğini tespit etmiştir. Mahkeme bu nedensellik bağının tespit edildiği geri kalan başvurularda mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir. AİHM, başvuranların yüksek mahkeme harçlarını ödemiş olduklarını ve mahkemeye eriştiklerini dikkate alarak, mahkemeye erişim hakkına dair iddiaları kabul edilemez bulmuş ancak başvuranların yargılama giderleri dolayısıyla toplumun genel menfaati ile bireyin temel hakları arasındaki gerekli adil dengeyi bozan aşırı bir yüke katlanmak zorunda kaldıklarını tespit ederek karara konu beş başvuruda da mülkiyet hakkının bu başlık altında ihlal edildiğini tespit etmiştir.

The J. Paul Getty Trust vd./İtalya

Başvuru No: 35271/19

Karar Tarihi: 02/05/2024

P1/Md.1 - Mülkiyet Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, Amerika Birleşik Devletleri'nde kâr amacı gütmeyen J. Paul Getty Vakfı'nın mülkiyetinde bulunan ve klasik Yunan dönemine tarihlenen bronz bir heykel olan Atleta di Fano di Lisippo (Victorious Youth) isimli heykelle İtalyan makamları tarafından verilen bir müsadere kararı ile ilgilidir. Başvuranlar, Vakıf ve müteveli heyetinin on dört üyesidir. Heykel ABD'deki Getty Villa Müzesi'nde muhafaza edilmektedir. Heykel 1964 yılında Adriyatik Denizi'nde, İtalya açıklarında balıkçılar tarafından bulunmuş, bilinmeyen taraflara satılmış ve 1977 yılında Vakıf tarafından Münih'te satın alınmıştır. İtalyan makamları heykeli geri almak için çeşitli girişimlerde bulunmuş ancak bir sonuç alamamıştır. 2007 yılında başlatılan icra takibi heykelin iadesine ilişkin kararının kabul edilmesiyle sonuçlanmış, İtalya mahkemeleri kültür mirası ve gümrük kanunu tarafından korunan heykelin İtalya'dan yasadışı bir şekilde ihraç edildiğine ve daha sonra Vakıf tarafından ihmal sonucu satın alındığına karar vermiş, heykelin müsaderesinin tanınması ve uygulanması için ABD makamlarına bir talep mektubu göndermiştir. Başvuranlar, mülkiyet haklarının ihlal edildiğinden yakınmaktadır. AİHM, başvuranların İtalyan makamlarının heykel üzerindeki iddialarından ve heykeli geri alma girişimlerinden haberdar olduklarını, heykelin satın alınmasını açıkça meşru menşenin kanıtlanması koşuluna bağlandığını, heykelin satın alınmasına ilişkin yasal sorunlardan açıkça haberdar olduklarını dikkate alarak satın alma işleminin gerekli özene aykırı şekilde gerçekleştirildiğini, başvuranların ihmalinin bulunduğunu tespit etmiştir. Mahkeme yasadışı yollarla ihraç edilen bir kültürel nesnenin geri alınmasında uygulanabilecek uluslararası kaynakların hiçbirinin söz konusu tarihte yürürlükte olmaması nedeniyle yerel makamların hukuki boşluk içinde uyguladıkları müdahalenin takdir yetkisi kapsamına olduğunu, müdahalenin ihlal olmadığını belirlemiştir.

Pietrzak ve Bychawska-Siniarska v.d /Polonya

Başvuru No:72038/17,25237/18

Karar Tarihi: 28/05/2024

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı -İhlal

Başvuranlar Polonya'da yürürlüğe giren iki kanun kapsamında gizli gözetim, iletişim verilerinin saklanması ve kullanılması düzenlemelerinin özel ve aile hayatlarına saygı haklarını ihlal ettiğinden şikayetçi olmuşlardır. Mahkeme, başvuranların her ne kadar doğrudan gizli gözetim tedbirine maruz kaldıklarını iddia edememiş olsalar da, ilgili mevzuatın başlı başına Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki haklarına bir müdahale teşkil ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, düzenlemenin keyfiliğe ve herhangi bir gizli gözetim rejiminin doğasında bulunan kötüye kullanma riskine karşı yeterli ve etkili güvenceler sağlamadığını, uygulama süresinin belirsiz olduğunu, gözetim gerekçelerinin yeterli dayanaklara sahip olmadığını tespit etmiş, ilgili güvencelerin eksikliğinin herhangi bir yargı denetimi mekanizması ile de dengelenmediğini de dikkate alarak düzenlemenin 8. maddenin gerekliliklerine uymadığı sonucuna varmıştır. Mahkeme, bilgi ve iletişim teknolojileri hizmet sağlayıcılarının iletişim verilerini ulusal makamlar tarafından kullanılmak üzere genel ve ayırım gözetmeyen bir şekilde saklamalarını gerektiren mevzuatın, başvuranların özel hayatlarına saygı gösterilmesi hakkına yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olanla sınırlı kalmasını sağlamak için yeterli olmadığına karar vermiştir. Mahkeme, gizli gözetim tedbirlerinin uygulanması ve denetiminde yürütmeden bağımsızlık konusunda yeterli güvencelerin sağlanmadığını, gözetime tabi tutulan kişilerin bu durumdan haberdar edilmemesi dolayısıyla etkili bir yasal itiraz yolunun da bulunmadığını tespit etmiştir. Mahkeme ilgili nedenlerle operasyonel kontrol düzenlemesi, gizli gözetim ve verilerin tutulmasına ilişkin düzenlemelerin Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir.

Contrada/İtalya (No. 4)

Başvuru No:2507/19

Karar Tarihi:23/05/2024

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı -İhlal

Başvuran istihbarat hizmetinde yöneticilik yapmış eski bir polis memuru olup iletişimi bulunan kişilere yönelik bir yolsuzluk soruşturmasında evi aranmış, telefonu dinlenmiştir.Başvuran kendisine yönelik olmayan soruşturma kapsamında yapılan arama ve dinleme nedeniyle özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Mahkeme, arama tedbiri bakımından iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik kararı vermiştir. Mahkeme, dinleme tedbirine maruz kalan ancak herhangi bir suça karıştıklarından şüphelenilmediği veya suçlanmadıkları için yargılamaya taraf olmayan bireylere yönelik olarak ilgili tedbirleri içeren ulusal mevzuatın kötüye kullanıma karşı yeterli ve etkili güvenceler sağlanmadığını tespit etmiştir. Mahkeme tedbirin hukuka uygunluğunun ve gerekliliğinin etkili bir şekilde incelenmesi için bir yargı merciine başvurulamaması ve giderim imkanının bulunmamasını da dikkate alarak telefon dinlemeye ilişkin yasal düzenlemenin yasallık kriterini karşılamadığını ve müdahaleyi demokratik bir toplumda gerekli olanla sınırlı tutamadığını tespit etmiştir. Mahkeme dolayısıyla Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Lutgen/Lüksemburg

Başvuru No:36681/23

Karar Tarihi:16/05/2024

Md.10- İfade Özgürlüğü -İhlal

Başvuru, bir avukatın çalıştığı şirketin mühürlenmesine yönelik tedbire son verilmemesi nedeniyle Bakanlığa bir e-posta göndererek ilgili hakim hakkında eleştirilerde bulunması ve ifadeleri nedeniyle mahkemeye saygısızlıkta bulunduğu karar verilerek adli para cezasına çarptırılmasına ilişkindir. Başvurucu "ilgili yargıçla yaşadığım ilk olay değil, tüm bunların kabul edilemez olduğunu söylemeye gerek yok, ne düşündüğümü tahmin edebilirsiniz" şeklindeki ifadeleri nedeniyle cezalandırılmasının ifade özgürlüğünün ihlali olduğundan yakınmıştır. AİHM, temelsiz ve ağır zarar verici saldırılar hariç tutulmak üzere izin verilen sınırlar dahilinde Devletin temel bir kurumunun parçası olan hakimlerin de kişisel eleştiriye maruz kalabileceğini, resmi sıfatlarıyla hareket ederken kabul edilebilir

eleştiri sınırlarının sıradan vatandaşlara göre daha geniş olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranın ifadelerinin tartışmasız bir şekilde aşağılayıcı çağrışımına sahip olmasına rağmen 10. maddenin amaçları doğrultusunda hakaret olarak nitelendirilemeyeceğini, ifadelerin ayrıca herkesin erişimine açık olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, ceza mahkemeleri tarafından sunulan gerekçelerin, başvuranın ifade özgürlüğüne hakkına yapılan müdahale için ilgili ve yeterli bir gerekçe olarak kabul edilemeyeceğine, ulusal mahkemelerin yargının otoritesini sürdürme ihtiyacı ile başvuranın avukat sıfatıyla ifade özgürlüğünü koruma ihtiyacı arasında adil bir denge kuramadıklarını tespit etmiş ve başvuranın ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

Domenjoud /Fransa

Başvuru No:34749/16, 79607/17

Karar Tarihi:16/05/2024

P4/Md.2- Serbest Dolaşım Özgürlüğü - İhlal

Başvuru, COP21 zirvesi sırasında şiddet eylemlerine katılacağından şüphelenilen başvuranlar hakkında verilen önleyici ev hapsi kararına ilişkindir. Başvuranlar kararla on altı gün boyunca izin almadıkları takdirde belediye sınırları içinde kalmaya, akşam 8 ile sabah 6 arasında evlerinden çıkmamaya ve günde üç kez polis karakoluna müracaat etmeye zorlanmışlar, karar nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakları ile serbest dolaşım özgürlüklerinin ihlal edildiğinden yakınmışlardır. Mahkeme müdahalenin özgürlükten yoksun bırakma kabul edilebilecek ölçüde ağır olmadığına karar vererek 5. madde altında kabul edilemezlik karar vermiştir. Mahkeme, yerel makamların müdahalesinin yasal dayanağa sahip olduğunu, birinci başvuranın sabıka kaydı ile hakkında tespitler içeren sansürlenmiş istihbari tutanaklara dayanarak COP21 sırasında şiddet içeren protestolara katılacağına dair ciddi bir risk bulunduğu inanamak için meşru sebepleri olduğunu, ancak ikinci başvuranın radikal siyasi düşüncelerinin suç işleyeceği şüphesine bağlı müdahaleyi gerçekleştirmek için yeterli dayanak oluşturmadığını tespit etmiştir. Mahkeme Fransa'nın terör saldırıları sonrasında Sözleşme'nin 15. maddesi kapsamında yaptığı olağanüstü hallerde yükümlülükleri askıya alma bildirimine ilişkin incelemesinde, olağanüstü halin, terör tehdidinin ciddiyeti nedeniyle ve daha fazla terör saldırısı yapılmasını önlemek için ilan edildiğini, ikinci başvuranın sokağa çıkma yasağına tabi tutulmasının terörle mücadelenin bir parçası olduğunun ispat edilemediğini saptamıştır. AIHM, açıklanan nedenlerle Sözleşmeye Ek 4. Protokolün 2. maddesi ile korunan serbest dolaşım özgürlüğünün ikinci başvuran bakımından ihlal edildiğine karar vermiştir.